

Razvojni forum

Slovenija: od energetske potratnosti do energetske učinkovitosti

25. marec 2010 od 16.30 do 19. ure, Gospodarska zbornica Slovenije

Zapis

Uvodni nagovor Lidije Živčič (Focus društvo za sonaraven razvoj):

- finance za ukrepe URE iz starega NEPa so se realizirale le v 7 %, cilj je, da se to z novim ne zgodi
- za izhodišče razprave smo si izbrali cilj 10 % zmanjšanja rabe primarne energije do 2020 in 40 % do leta 2050 glede na 2008

Potenciali učinkovite rabe energije

Andrej Mohar (Temno nebo Slovenije) – primeri, kako Slovenija razmetava z energijo:

- potratnost pri osvetljevanju (ceste, križišča, Luka Koper, mesta, trgovski centri, objekti za oglaševanje)

Nina Štros (Greenpeace Slovenija): Do kod seže energetska učinkovitost?

- predstavitev scenarija GP (<http://www.energyblueprint.info/>) – kako zagotavljati stabilno in zanesljivo oskrbo z energijo v skladu s podnebnimi cilji, ki temeljijo na znanstvenih ugotovitvah
- predpostavke: večja EE je najenostavnejši in najučinkovitejši način zmanjševanja emisij; tržni mehanizmi, ki spodbujajo zmanjšanje emisij, bodo dražili fosilna goriva; ukinitve vladnih subvencij
- ugotovitve: 53 % zmanjšanje rabe energije v letu 2050
- ukrepi na ravni politik: podnebni cilji, ki so skladni z znanstvenimi ugotovitvami; postopno odpravljanje vseh subvencij za fosilna goriva; implementacija načela 'onesnaževalec plača'; postave strogih in stalno izpopolnjujočih standardov energetske učinkovitosti; razvoj trženja, usposabljanja in ozaveščanja; implementacija ciljev OVE; odprava ovir za izrabo OVE; podpora investicijam URE, nizkoogljčnim vozilom in OVE

Stane Merše (IJS): Pregled potencialov za učinkovito rabo energije v Sloveniji

- najdragocenejša energija je tista, ki je ne porabimo;
- EE kot ključna razvojna prioriteta: nova delovna mesta, povečanje konkurenčnosti podjetij, razvoj novih tehnologij, toplotna sanacija stavb – rešitev gradbenega sektorja v krizi; razpršeni in uravnoteženi razvoj Slovenije; okoljsko pozitivno
- kriza je povzročila precejšen upad rabe energije, v 5 letih naj bi dosegli raven iz leta 2008, če bi nadaljevali z enako intenzivnostjo, kot jo poznamo danes
- rast rabe energije naj bi se stabilizirala okrog leta 2030, obstaja določena stopnja negotovosti
- ocenjen prihranek na področju električne energije (5 PJ), toplote (5 PJ) in sproizvodnje v letu 2030
- potencial pri ogrevanju (izstopajo bolnice, domovi za ostarele, stavbe javne uprave, šole, ostalo zdravstvo – 20 – 40 % prihranki, z intenzivnim izvajanjem ukrepov; razbremenitev javnih financ)
- električna energije: razsvetljava, ...
- ogrevanje gospodinjstva: 30 % prihrankov v stanovanjskih hišah, podobno v večstanovanjskih stavbah
- zamenjava gospodinskih aparatov: prihranek do 400 GWh do 2030
- potencial v Sloveniji je zelo velik; URE je nujna prioriteta energetske politike!: pripraviti kvalitetne programe, zagotoviti ustrezna finančna sredstva, zakonodaja, standardi, predpisi, davčna politika itn.

- cilj 10 % zmanjšanje rabe energije do 2020 in 40 % do 2050 je zelo realen cilj; problem je le v prometu

Mojca Vendramin: Makroekonomski vidiki ukrepov učinkovite rabe energije

- stroški za energijo v gospodinjstvih so v 2007 v gospodinjstvih znašali povprečno 11,2 %
- cene energije že rastejo in bodo še, ne glede na cilje zmanjšanja emisij (zaradi omejenosti – energija bo zelo pomemben dejavnik konkurenčnosti v prihodnje)
- EE pomemben instrument pri doseganju ciljev zmanjševanja emisij; največji potencial (poceni) je v stavbah
- pomembnost zmanjševanja energetske intenzivnosti
- manj je več, zato so zelo pomembni ukrepi države
- ovire: velika kapitalska intenzivnost ukrepov; eksterni stroški niso vključeni v ceno
- naložbe v URE ustvarijo 3-4 krat več delovnih mest v primerjavi z drugimi ukrepi oskrbe z energijo; 10 delovnih mest na 1 mio investicije
- URE ima velik potencial novih poslovnih priložnosti - sektor raste izjemno hitro

Mehanizmi za spodbujanje energetske učinkovitosti

Hinko Šolinc (Ministrstvo za gospodarstvo): minimalni standardi za naprave, stavbe in vozila

- vloga minimalnih standardov je pomembna, ni pa vsemogoča, ker pokrijejo samo tiste izdelke, ki so na trgu
- prihaja do časovnega zamika med sprejemom pravil in zajetjem potenciala, saj se nekatere naprave menjajo hitreje kot druge (krajši 'rok uporabe', krajši čas izrabe potenciala; časovni zamik med vpeljavo standarda in spremembo pri stavbah je lahko zelo dolg)
- različni tipi naprav – različni standardi
- predpisi grede z roko v roki z energetskimi oznakami in se sedaj oblikujejo in implementirajo vzporedno
- vloga energetske izkaznice – izpodrivanje slabših naprav/izdelkov
- delegirani akti v Lizbonski pogodbi skrajšujejo čas sprejemanja pravil (cca. 4x)
- potencial je velik: zajetih je vedno več izdelkov – stavbe, avtomobili, mali kotli in vse gospodinjске naprave
- svojih študij o potencialih Slovenija nima, na evropski ravni je ocenjen (študije objavljene na http://ec.europa.eu/energy/efficiency/index_en.htm)
- zajet ni tovorni promet, več potenciala v osebнем prometu, deloma stavbe (nova direktiva o EE v stavbah), veliki kotli, izgube med primarno in končno energijo, predvsem termo elektrarne

Marjana Dermelj (Služba vlade RS za razvoj in evropske zadeve): zeleno javno naročanje

- ZJN je vzvod za spodbujanje EE, vendar je EE samo en del, ki ga ZJN zajema
- segmenti, ki so pomembni za EE: gradnja, gospodinjски aparati, javna razsvetljava in vozila
- potencial ZJN je še nejasen, odvisno od končnega besedila uredbe
- študije v 7 najbolj naprednih držav na področju ZJN kažejo, da so pzmanjšale 25 % CO2 emisij, največ v stavbah
- pomembno je, da se pri ZJN ne osredotočamo samo na naročanje, ampak tudi na rabo naročenih stvari (zmanjšanje rabe energije tudi s pravilnim ravnanjem ob rabi)

Janez Kopač (Ministrstvo za gospodarstvo): davčni mehanizmi za spodbujanje URE

- Slovenija je uvedla prispevek za učinkovito rabo energije (Uredba o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=95773>), ki velja do konca leta 2012; s 1.1. 2013 se začne avkcioniranje emisijskih kuponov, ki lahko nadomesti ta vir prihodka (vneseno v ZVO, za kupone iz letalskega prometa). V letu 2012 se naj bi s prispevkom za učinkovito rabo zbralo 32 mio EUR, kar zadostuje za financiranje 25.000 ukrepov v gospodinjstvih.
- Obdavčenje kurilnega olja ima največji potencial
- Uvedba CO2 takse na bencin in nafto, s 7. aprilom 2010
- davek od premoženja tudi predvideva del davka vezanega na URE, a je vprašanje, če bo ta zakon v resnici sprejet (politično občutljiva tema)

Franc Beravs (Eko sklad): domet finančnih spodbud

- subvencije so se izkazale za izjemno učinkovit ukrep, veliko bolj kot ugodni krediti;
- letos bodo subvencije namenjene 13 ukrepom; namen je privarčevati 1 % energije v gospodinjstvih (dosedanje subvencije so prihranile 478 Gwh, kar je 0,5 % vse rabe v gospodinjstvih); 18 mio EUR razpoložljivih sredstev naj bi pritegnilo 12.000 prijav, le izvajanje vseh ukrepov pa naj bi omogočilo 480

zaposlitev oz. delovnih mest (niso všteta delovna mesta za proizvodno materialov ali naprav, ki bodo vgrajene skozi ukrepe

- zelena javnofinančna reforma: scenariji so bili že narejeni, vendar le z vidika obremenjevanja okolja, ne pa tudi s strani razbremenjevanja dela

Razprava:

- predlaga se, da bi bilo na voljo več informacij o tem, kako se bodo gibale subvencije in za kakšne ukrepe v prihodnje (olajša načrtovanje, potencialno več realiziranih ukrepov)
- predlaga se, da se spodbujajo eko-materiali oz. materiali, ki so energetskega manj potratni.
- eko hiše bodo v kratkem minimalni standard, zato je zdaj ključni izziv, kako oblikovati eko-naselja; potrebne so spremembe urbanističnih načrtov, za kar pa ni dovolj pripravljenosti na MOP. Predlaga se, da se te spremembe poskusijo vnesti v 200 trenutno odprtih občinskih načrtov (predvideva sprememba EZ, v okviru obveznega lokalnega energetskega koncepta)
- predlaga se, da se potenciali za URE izkoristi tudi preko razpisov ministrstva za kmetijstvo
- potrebno je razmišljati v smeri ukinjanja energetske intenzivnih panog
- predlaga se, da se naredi analiza o tem, koliko se dejansko upoštevajo okoljski kriteriji pri črpanju kmetijskih subvencij
- nekompetentno osebje v urbanističnih oddelkih malih občin
- predlaga se, da se bolj spodbuja blokovska gradnja in manj individualna
- Eko sklad spodbuja vgrajevanje lesenih oken (50 % višja subvencija kot za plastična okna). Zanimiva je ugotovitev, da je bil trg v letu in pol sposoben reagirati z vzpostavitvijo trga za nizko-energetske objekte - to pomeni, da je PURES res prepozen in premalo ambiciozen
- predlaga se, da posamezna ministrstva pripravijo programe za URE in OVE (okvir za URE v stavbah je že predpisan, uredba se še mora sprejeti)
- uporaba lesa bi morala postati prioriteta

Prejeti predlogi in priporočila

Spoštovani,

v skladu s tem, kar je bilo rečeno na koncu javne razprave, pošiljam svoje predloge za energetske učinkovitost (EE):

1. EE - zlasti pa URE - bi po mojem mnenju treba narediti malo bolj privlačno za medije. Med slovenskimi zvezdniki in zvezdami (znani pevci, glasbeniki, igralci...) bi gotovo našli kakšnega, ki bi bil pripravljen vsaj občasno promovirati EE. Menim, da bi bilo najlažje pridobiti zvezdo, ki je še v vzponu, in bi z zagovorništvom EE lahko pridobila nekaj medijske pozornosti (npr. povabijo jo na okroglo mizo na TV, kjer je govora o URE). Gotovo ne bo enostavno pridobiti takšno osebo, vendar menim, da se splača poskusiti.
2. Lahko bi uvedli priznanja za najbolj energetske učinkovite podjetja in za najboljše projekte na področju URE v posameznem letu. Seveda bi bilo dobro, če bi lahko zagotovili tudi kakšne nagrade, vendar mislim, da bi tudi priznanja vsaj simbolično prispevala k promociji EE. Institucija, ki bi podeljevala takšna priznanja, bi morala zagotoviti dovolj kompetentno strokovno skupino, ki bi delovala neodvisno (od strankarskih interesov, od interesov (velikih) podjetij in proizvajalcev energije iz netrajnostnih virov).
3. Potrebno je spremljati izvajanje uredbe, ki jo je na razpravi omenjal mag. Kopač (sprejeta dec. 2009). Mislim, da bi to nalogo lahko opravljale NVO, zlasti, kako se bo porabljal zbrani denar na podlagi te uredbe.

Lep pozdrav,

Marko Cerar